

Čtení z proroka Jeremjáše:

Toto praví Hospodin: Hle, ze severní země přichází lid, do pohybu se dává velký národ z nejbližších částí země. ²³ Chopí se luku a srpáče, jsou krutí a nebudou mít slitování. Jejich křik bude burácet jako moře. Připraveni jako muž do boje pojedou na koních proti tobě, dcero sijónská. ²⁴ Když jsme uslyšeli zvěst o něm, naše ruce ochably, zmocnila se nás tíseň, porodní bolesti jako rodičky. ²⁵ Nevycházejte *na* pole a nechodte po cestě, protože nepřítel má meč a všude kolem hrůza. ²⁶ Dcero mého lidu, přepásej se pytlou, válej se v popelu; konej smuteční obřady *jako nad* jedináčkem, hořké kvílení, neboť náhle na nás přijde ničitel. ²⁷ Ustanovil jsem tě *za* prubíře svého lidu, *za* zkoušeče, *abys* poznal a vyzkoušel jejich cestu. ²⁸ Všichni *jsou to* odvrácení umíněnci, chodí a pomlouvají, *jsou jen* bronz a železo, všichni jsou zkažení. ²⁹ Měch dmýchá, z ohně se odděluje *jen* olovo. Zlatník přečišťoval nadarmo, zlí nejsou odstranění. ³⁰ Nazvali je zavrženým stříbrem, protože Hospodin je zavrhl.

Kolkolem děs aneb Zápas o čistotu

Text má **dvě části** a v té první jsou dva odstavce. První odstavec obsahuje popis válečných hrůz, které se hrnou na Judské království. Izrael tím zanikne. Všechny příznaky jsou osudové a naznačují, že už není záchrany. Pakliže se při potopě otevřely propasti vod,¹ tak tady se hrne vojsko z končin země (6:22), přichází od severu, ač je Babylón severovýchodně od země zaslíbené. Luk a kopí (srpáč), spíše řečeno halapartna, jsou nástroje boje pro boj “na dálku” a “na blízko” a srpáč či halapartna zjevně připomíná skutečnost sklizně. Popis nebezpečí končí mediálním ujištěním o mnohohlavé armádě v sedle koní. Křik, který lze těžko ustát, a rychlý postup vojska s výhodou boje shůry, ze sedla, tedy s převahou (6:23).

Druhý odstavec popisuje veřejné mínění, které se propadá do zoufalství: “Naše ruce ochably, zmocnila se nás tíseň, porodní bolesti jako rodičky.” (6:24) Všechno nám padá z rukou, víme, co bychom měli dělat, ale nic neděláme. Ani na to pole se neodvážíme. Jenže pole nepočká, má svoje agrotechnické lhůty. Tedy je třeba počítat s tím, že nebude žádná úroda, bude hlad. Kolkolem děs. (6:24-25)

Jeremjáš je prorokem pokání. Ví, že pokáním nic neodvrátí, ale na druhou stranu pokáním lidé nic nezkaží. V pytlouinových šatech a v popeli člověku něco může dojít! Pokáním nelze naklonit Boha. A kdyby Izraelité nevěděli jak dělat pokání, mohli se nechat inspirovat svým pláčem nad pohanskou modlou, která zemřela a pak zase z mrtvých vstala. Nebude oplakáván Tammúz - miláček a jedináček - nebude probouzen slzami plaček. Bude to nářek nad samými sebou, nad Izraelem a nad zánikem: “Dcero mého lidu, přepásej se pytlouinou, válej se v popelu; konej smuteční obřady *jako nad* jedináčkem,² hořké kvílení, neboť náhle na nás přijde ničitel.” (6:26)

Druhá část si vyžaduje alespoň základní informace z oboru metalurgie. Jeremjáš dostává úkol, o kterém dopředu ví, že je zbytečný. Měl by přečišťovat Izrael tak, jako zlatník

¹ Viz kniha Genesis 7:11

² Úcta k pohanskému božstvu se dostala i do Jeruzalémského chrámu: “Přivedl mě ke vchodu *do* brány Hospodinova domu, která *směřuje* k severu, a hle, **tam sedí ženy a oplakávají Tamúza.**” (Proroctví Ezechielovo 8:14) Tammúz je dnes i jedním z hebrejských měsíců v kalendáři (čtvrtým), říká se o něm, že je nejsmutnějším měsícem, protože do tohoto měsíce spadá prolomení hradeb Jeruzaléma (Jeremjášovo proroctví 39:2; nařízený púst podle Zachariášova proroctví 8:19 - púst čtvrtého měsíce) zničení chrámu (prvního i druhého) a také zničení Mojžíšových desek se zákonem, protože Izrael opěvoval zlaté tele... (Mišna, Ta’anit 4:3)

přečišťuje drahý kov:³ “Ustanovil jsem tě za prubíře svého lidu, za zkoušeče, *abys poznal a vyzkoušel jejich cestu.*” (6:27) Nicméně, s prominutím, všichni vědí, jak se věci mají. Tím spíše Jeremjáš, prorok doživotně “odsouzený” dělat zbytečnou práci: “Zlatník přečišťoval nadarmo, zlí nejsou odstraněni. Nazvali je zavrženým stříbrem, protože Hospodin je zavrhl.” (6:29-30)

Dostat zlato nebo stříbro ze zlatonosné horniny, to není jen tak. Historie zná pražení, drolení, mletí, loužení a několikeré tavení. Příměsí dodávanou do tavicí pece bylo často olovo, které na sebe navázalo spoustu nečistot a odtékalo spodem tavicího kelímku, protože bylo těžší či se vsakovalo do nístěje, tedy hliněného dna tavicího kelímku plněného občas ještě nějakou porézní látkou. Na hladinu taveniny se vháněl měchem vzduch, který okysličoval co stoupalo nahoru a přetévalo jako struska či kyz přes okraj. Něco se po okysličení i odpařovalo. Po několika čištěních byl drahý kov téměř ryzí.

Jenže Jeremjášovi odtéká zase jen olovo, které na sebe nic nenaváže. Stříbro se nedá přetavit a zušlechtit. Starověká metalurgie nezná a nebere v úvahu moderní metody, které se vyplácí při zpracování hromad hlušiny. Odpad se znovu zpracovává a louží se chemicky, nebezpečně amalgámuje se rtuť a elektrolyticky se získává zlato. Při dnešních cenách drahých kovů se uvažuje o přehrabávání toho, co jiní už dávno nechali ležet. Jeremjáš by ale ani chemicky nic nezískal. Špína nelze oddělit.⁴

Pán Bůh nás přetavuje. Co je tou příměsí, která z nás dokáže sejmut leccjakou špínu? Na níž se naváže nečistota a odplavuje se pryč? Co je tím olovem, které Pán Bůh přimíchává do našeho života? Zkusím odpovědět: Ta naše člověčina, ponížené lidství, omezená a chatrná existence boháčů i chudých, vzdělaných i bezzemků. Ta na sebe leccos váže a odplavuje to časem, ale stejně nás nevyčistí. Pro nebeského puncíře stále nedosahujeme potřebné ryzosti. Stále jsme překvapováni i sami sebou, co dokážeme udělat: “Všichni *jsou to* odvrácení umíněnci, chodí a pomlouvají, *jsou jen* bronz a železo, všichni jsou zkažení.” (6:28)

Udělám teď to, co by se dělat nemělo. Skočím ze Staré do Nové smlouvy a povím, co člověka skutečně vyčistí. Je to jen Kristova krev. Ta odebírá příměsí a proměňuje lidský život do ryzosti, která je schopna dojít do nebe. Jeremjáš nám jen dokázal, co bez Krista nedokážeme. Bez vzkříšení je tu jen a jen smrt.

³ “I stalo se ke mně Hospodinovo slovo: Lidský synu, dům izraelský se pro mě stal struskou. Stali se všichni mědí a cínem, železem a olovem uprostřed pece, struskou ze stříbra. Proto praví Panovník Hospodin toto: Jelikož vy všichni jste se stali struskami, proto hle, shromažďuji vás doprostřed Jeruzaléma. Stříbro, měď a železo, olovo a cín je shromážděn doprostřed pece, aby na něho dmýchal oheň, aby tavil. Tak vás shromáždím ve svém hněvu a ve své zlobě, uložím vás *do pece* a budu vás tavit. Shrnu vás, budu na vás dmýchat ohněm své zuřivosti a budete se tavit uprostřed něj. Jako *probíhá* tavení stříbra uprostřed pece, tak budete roztaveni uprostřed něj a poznáte, že já Hospodin jsem na vás vylil svou zlobu.” (Ezechiellovo proctví 22:17-22)

⁴ Podobně končí i Ezechiel: “Proto praví Panovník Hospodin toto: Běda městu, ve kterém *byla* prolita krev. Také já udělám velkou hranici. Nadělejš spoustu dříví, zapal oheň, *abys* dovařil maso a vmísil koření. I kosti se připálí. A postav ho prázdný na žhavé uhlíky, aby se zahřál a rozpálil se jeho bronz, až se bude uprostřed něj tavit jeho nečistota, bude se oddělovat jeho připálenina. Unavil *mé* usilovné snahy, nevyjde z něj mnoho jeho připáleniny. Jeho připálenina *zůstává i* v ohni. V tvé nečistotě *je* hanebnost. Ačkoliv jsem tě očišťoval, nezbavilo ses své nečistoty. Budeš stále nečistě, dokud nedopřeji odpočinutí své zlobě proti tobě.” (Ezechiellovo proctví 24:9-13)